

Sivistys- ja hyvinvointikeskus

Vastuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja

Toimintaperiaatteet

Sivistys- ja hyvinvointikeskus tarjoaa kaupungin asukkaille monipuolisia ja laadukkaita varhaiskasvatus-, koulutus-, vapaa-aika-, maahanmuutto-, museo-, kulttuuri- ja kirjasto-palveluita sekä vapaan sivistystyön palveluita.

Palveluita tarjotaan ja järjestetään Loviisan kaupungin strategia huomioiden osaavan ja motivoituneen henkilöstön kanssa asiakaslähtöisesti yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Sivistys- ja hyvinvointikeskus panostaa kaksikielisellä toiminnallaan lasten, nuorten ja muiden kuntalaisten hyvinvointiin, elämänlaadun parantamiseen, yhteisen kulttuuriprofiilin luomiseen sekä terveiden elämäntapojen ja aktiivisen kansalaisuuden edistämiseen.

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen vastualueet

- Hallinto ja kehittäminen, sisältäen siivous- ja ruokapalvelut, lapsiparlamentin ja lapsiystävällinen kunta -toimintamallin.
- Varhaiskasvatus
- Koulutus
- Vapaa sivistystyö
- Hyvinvoinnin palvelut, sisältäen maahanmuuttopalvelut, nuorisovaltuuston, vanhusneuvoston, vammaisneuvoston, palvelulinjan ja seniorirahaston.

Toiminnan painopisteet

Vuoden 2025 aikana valmistellaan toimielinkäsittelyyn pienen koulun ylläpitoa koskeva linjausesitys vuoden 2023 aikana kokoontuneen ennakointiryhmän pohdinnan mukaisesti. Lisäksi sivistys- ja hyvinvointikeskuksen hallinnon henkilöstö selvittää vanhan paloaseman hyödyntämistä kaupungin varastotilana yhdessä elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen kanssa.

Vuoden 2025 aikana jatketaan palveluverkon tarkastelua siten, että varaudutaan eri vaihtoehtoja kartoittamalla sopeuttamaan palveluverkkotoimintaa viiden (5) vuoden ja 10 vuoden aikajänteellä. Kirjaston omatoimipalvelujen lisäys on myös keskipitkän aikavälin tavoitteena sekä koulujen ja päiväkotien joustavan yhteistyön lisääminen toimielinkäsittelyn myötä selkeästi määriteltynä.

Vuoden 2025 aikana sivistys- ja hyvinvointikeskus valmistelevat yhdessä elinkeino- ja infrastruktuurikeskuksen kanssa toimielinkäsittelyyn kyläkeskuspalvelujen kehittämismääritelmää pitkän ajan tavoitteena.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen käyttöön hankitaan sähköinen avustusjärjestelmä-mahdollisuus.

Sivistys- ja hyvinvointikeskus panostaa edelleen tietoturvaan.

Kaiken toiminnan painopisteenä on tuottaa laadukkaita peruspalveluja muun muassa seuraavien suunnitelmien ja tavoitteiden mukaisesti:

- Loviisan kaupungin Lapsiystävällinen kunta toimintasuunnitelma (Suomen UNICEF ry 12.4.2022). Suomen UNICEF ry myönsi 24.9.2024 Loviisan kaupungille ensimmäisen Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Tunnustus on voimassa kaksi (2) vuotta.

- Loviisan kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2021–2025 (KV 15.05.2024 § 53)
- Kulttuurin ja kulttuurimatkailun edistämishjelma (KV 16.3.2022 § 22)
- Loviisan kaupungin strategia 2022–2025 (KV 15.6.2022 § 59)
- Kotouttamishjelma 2021–2024 (KV 15.12.2021)
- Esteettömyys- ja saavutettavuushjelma 2021–2025
- Nuorten moniammatillisen ohjaus- ja palveluverkoston tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2025
- Loviisan kaupungin opiskeluhuollon ohjausryhmän vuosittaiset painopistealueet ja niiden mukaiset toimenpiteet kouluilla.
- Loviisan kaupungin taideohjelma (HVL 7.12.2021 § 43)
- Liikuntapoliittinen ohjelma (KUVA 7.6.2023 § 82)

Riskiarvio

- Toimintaympäristöön liittyviä riskejä ovat paikallisesti kiinteistöjen ylläpidon riittämättömyys ja se, ettei korjausvelkaa torjuta. Kansainväliset tason muutokset voivat heijastua erilaisina uhkina.
- Tietoon, tietoturvaan ja tietojärjestelmiin liittyvät riskit.
- Voimavaroihin liittyviä riskejä ovat perustoiminnan rahoituksen ja henkilöstöressurssin riittävyys kaikissa tilanteissa, henkilöstön osaaminen, jaksaminen ja työhyvinvointi.

Toimintaa varten käytettävissä olevat ulkoiset määrärahat (ulkoinen toimintakate on sitova kaupunginvaltuustoon nähden)

	TILINPÄÄTÖS 2023	TALOUSARVIO 2024 muutoksineen	TALOUSARVIO 2025	TALOUS- SUUNNITELMA 2026	TALOUS- SUUNNITELMA 2027
Myyntituotot	2 169 205	1 559 204	1 708 321	1 708 321	1 708 321
Maksutuotot	782 802	685 800	708 500	708 500	708 500
Tuet ja avustukset	1 605 326	755 700	634 500	634 500	634 500
Vuokratuotot	44 245	35 000	37 000	37 000	37 000
Muut toimintatuotot	95 191	7 500	9 100	9 100	9 100
Toimintatuotot	4 696 770	3 043 204	3 097 421	3 097 421	3 097 421
Valmistus omaan käyttöön					
Henkilöstökulut	-23 867 705	-25 395 068	-26 336 950	-26 863 700	-27 401 000
Palveluiden ostot	-3 785 359	-3 876 521	-3 904 043	-3 938 000	-3 977 400
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 702 877	-1 699 934	-1 703 474	-1 737 500	-1 754 900
Avustukset	-696 905	-732 000	-682 500	-682 500	-682 500
Muut toimintakulut	-1 983 877	-2 357 645	-2 378 075	-2 378 100	-2 378 100
Toimintakulut	-32 036 723	-34 061 168	-35 005 042	-35 604 800	-36 198 900
Toimintakate ulkoinen	-27 339 954	-31 017 964	-31 907 621	-32 507 379	-33 101 479
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	<i>-164 238</i>	<i>-166 948</i>	<i>-153 786</i>	<i>-151 508</i>	<i>-142 484</i>
<i>Sisäiset erät, netto</i>	<i>-9 170 848</i>	<i>-9 434 665</i>			
<i>Laskennalliset erät, netto</i>	<i>-2 186 411</i>	<i>-2 210 877</i>			

Kaupunkistrategiasta ja toiminnan painopisteistä johdetut, kaupunginvaltuustoon nähden sitovat avaintavoitteet vuodelle 2025 ja toimintasuunnitelma niiden saavuttamiseksi

1. ELINVOIMAINEN KAUPUNKI

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualueason avaintavoitteet (lautakuntataso)	Toimintasuunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /henkilö
Kaupungissa on vuoden 2025 lopussa yli 15 000 asukasta.			
Lisäämme kaupungin tunnettavuutta. Vaikutamme myönteisen kokonaiskuvan luomiseen.	Historiallinen Loviisa hurmaa elämyksillään ja kulttuuritarjonnallaan.	Museo tuottaa kiinnostavia näyttelyitä ja ylläpitää kulttuuriympäristökohteita. Järjestämme monipuolisia ja laadukkaita kulttuuritapahtumia.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen päällikkö
	Lisäämme palvelujemme myönteistä näkyvyyttä.	Esittelemme laadukkaita palveluitamme ja tuomme esille eri yhteyksissä kiinnostavia toimitilojamme, kuten keskustan uutta päiväkotia, Isnäsin koulukeskusta ja peruskorjattua Generalshagens skola.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ja sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
	Järjestämme kotoutumista tukevaa toimintaa.	Vuoden 2025 aikana Loviisan kaupungin kotouttamisohjelma valmistuu.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ja sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Edistämme matkailua ja pidämme koko kunnan elinvoimaisena ylläpitämällä ja vahvistamalla sen eri osien vahvuuksia.			
Varmistamme, että Loviisa tunnetaan hyvistä sivistys- ja hyvinvointipalveluistaan sekä kulttuuristaan.	Palvelumme ovat asiakaslähtöisiä ja kuntalaisten arkea tukevia.	Järjestämme monipuolisia kulttuuri- ja hyvinvointitapahtumia, jotka houkuttelevat sekä paikallisia että ulkopaikkakuntalaisia. Eri kasvatuksen ja koulutuksen toimijoiden suunnitelmallisella	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja

		yhteistyöllä varmistamme, että lapsen oppimispolusta tulee eheä kokonaisuus.	
Hyödynnämme asuntomessujen tuomaa näkyvyyttä Loviisan tunnettavuuden parantamiseksi.	Ylläpidämme palvelujemme saamaa myönteistä näkyvyyttä.	Reagoimme palveluhenkisesti meille tuleviin yhteydenottoihin.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Ylläpidämme tasapainoista taloutta ja kohtuullista lainakantaa.			
Pysymme talousarviossa rakeenteelliset ja taloudelliset muutokset huomioiden.	Ratkaisuehdotuksemme ovat pitkäkestoisia.	Kasvatus- ja sivistyslautakunnan 25.1.2023 § 9 asettaman ennakointiryhmän ehdottamien lähiajan, keskipitkän ja pitkän ajan tavoitteet ovat sivistys- ja hyvinvointikeskuksen vuoden 2025 toiminnan painopisteenä.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Keskitymme toiminnan tehokkuuteen ja tuottavuuteen.	Henkilöstön määrä on optimaalinen.	Muutamme tehtäväkuvia ja sopeutamme henkilöstöresursseja tarpeiden mukaan. Esitämme henkilöstötarpeita toimielimille.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
	Tilat ovat tarkoituksenmukaiset.	Olemme tiiviissä ja jatkuvassa yhteistyössä tilapalvelujen kanssa sekä keräämme käyttäjäpalautetta.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja

2. HYVINVOIVAT ASUKKAAT JA VIIHTYISÄ KAUPUNKI

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualueen avaintavoitteet (lautakuntataso)	Toimintasuunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /henkilö
Lapsiystävällisessä kunnassa huomioimme lapsen edun kaikessa toiminnassamme.			
Toteutamme Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelmaa ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.	Lasten oikeudet ovat strukturoidusti esillä kuntaorganisaation eri tasoilla.	Kokoamme lasten ja nuorten näkemyksiä osallisuudesta ja vaikuttamis-mahdollisuuksista Loviisassa vuoden 2025 aikana.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Huomioimme lapsiparlamentin toiminnassamme.	Lapsiparlamentin asioita käsitellään toimielimissä.	Tuemme lapsiparlamentin aktiivista toimintaa esimerkiksi aloitteen eteenpäin viemiseksi.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Edistämme laaja-alaisesti loviisalaisten hyvinvointia ja lähipalveluita yhdessä kuntalaisten kanssa.			
Toteutamme hyvinvointisuunnitelmaa.	Uusi hyvinvointisuunnitelma 2025–2028 valmistuu.	Valtuustokauden alussa hyvinvointisuunnitelma 2025–2028 valmistuu ja saatetaan päätöksentekoon. Uudet tavoitteet tulevat voimaan vuoden 2025 aikana.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Pidämme kulttuuria, liikuntaa ja urheilua arvossa sekä edistämme kolmannen sektorin toimintaa.			
Järjestämme monipuolisia tapahtumia hyödyntäen myös yhteistyöverkostoja.	Järjestämme monipuolisia tapahtumia hyödyntäen myös yhteistyöverkostoja.	Toteutamme päivitettyä liikuntapoliittista ohjelmaa sekä kulttuurin ja kulttuurimatkailun edistämishjelmaa. Hyödynnämme kulttuurin asiantuntija-työryhmää.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kulttuuri ja vapaa-aikatoimen päällikkö

Tuemme paikallista aktiivisuutta.	Vaikuttamistoimielinten yhteistoiminta on aktiivista.	Järjestämme vaikuttamistoimielinten yhteisiä keskustelutilaisuuksia.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
	Tuemme kulttuuria, liikuntaa ja urheilua.	Myönnämme avustuksia ja mahdollistamme toiminnan.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Ehkäisemme nuorten syrjäytymistä.			
Toteutamme nuorten moniammatillisen ohjaus- ja palveluverkoston toimintasuunnitelmaa.	Nuorten moniammatillinen ohjaus- ja palveluverkosto kokoontuu vähintään neljä kertaa vuodessa.	Järjestämme moniammatilliselle ohjaus- ja palveluverkoston henkilöstölle 1–2 nuorten hyvinvointia ja osallisuutta edistävää koulutusta.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja

3. VAIKUTTAVA VARHAISKASVATUS JA KORKEATASOINEN KOULUTUS

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualueen avaintavoitteet (lautakuntataso)	Toimintasuunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /henkilö
<p>Koulutuksemme on hyvää, yksilöllistä, yhdenvertaista ja syrjinnästä vapaata. Varmistamme kaupungin lukiokoulutuksen ja kehitämme toisen asteen koulutusmahdollisuuksia kaikille, yhteistyössä koulutusta tarjoavien oppilaitosten kanssa.</p>			
<p>Huolehdimme että tilat, opetus ja opetusmateriaalit ovat yhdenvertaisia.</p>	<p>Huolehdimme että tilat, opetus ja opetusmateriaalit ovat ajan tasalla ja yhdenvertaisia.</p>	<p>Valmistelemme pedagogista suunnitelmaa koskemaan myös koulutiloja.</p>	<p>Kasvatus- ja sivistyslautakunta, koulutuspäällikkö</p>
<p>Mahdollistamme oppilaiden osallistumisen koulun toiminnan kehittämiseen.</p>	<p>Oppilaat- ja opiskelijat kokevat olevansa osallisia.</p>	<p>Oppilaat ja opiskelijat osallistuvat toiminnan kehittämiseen oppilas- ja opiskelijakuntien sekä lapsiparlamentin kautta.</p>	<p>Kasvatus- ja sivistyslautakunta, koulutuspäällikkö</p>
<p>Panostamme oppimisen merkitykseen ja lasten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.</p>	<p>Loviisalaiset lapset ja nuoret voivat hyvin ja heillä on edellytykset menestyä.</p>	<p>Taidekasvatus on olennaista lapsen kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. SKAPA-hanke jatkuu myös 2025. Hankkeen tavoitteena on nostaa taidekasvatuksen osuutta varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa, lisäämällä eri taideaineiden tarjontaa ja luoda enemmän mahdollisuuksia poikkitaiteellisen yhteistyön avulla.</p> <p>Pedagogisen työn lisäksi varhaiskasvatuksessa tehdään vanhemmuuden tukityötä.</p> <p>Tarjoamme Loviisan mallin mukaista</p>	<p>Kasvatus- ja sivistyslautakunta, koulutuspäällikkö, varhaiskasvatuspäällikkö</p>

		kerhotoimintaa kaikissa kouluissa.	
Kehitämme jatkuvasti ja aktiivisesti toimintaamme yhdessä kuntalaisten kanssa.			
Haemme aktiivisesti hankerahoitusta lasten ja nuorten tarpeet huomioiden.	Olemme tunnistaneeet kehittämisen tarpeen ja muun muassa hankkeen avulla vastaamme siihen oikealla mitoituksella.	Hankerahoituksella varmistamme varhaiskasvatuksessa muun muassa lapsen tuen toteuttamista ja digitaalisten oppimisympäristöjen edistämistä. Jatkamme hyvinvointiohjaaja-toiminnan kehittämistä yläkouluikäisiä varten perintörahojen turvin.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatuspäällikkö ja koulutuspäällikkö
Varhaiskasvatus on lapsen hyvän elämän, kehityksen ja oppimisen edistäjä.			
Pyrimme siihen, että yli kolmivuotiaiden lasten osallistumisaste kaupungin varhaiskasvatuksessa on vähintään 90 prosenttia.	Yli kolmivuotiaiden lasten osallistumisaste kaupungin varhaiskasvatuksessa on vähintään 90 prosenttia.	Palvelujärjestelmän rakenteilla mahdollistetaan varhaiskasvatukseen osallistumista.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatuspäällikkö
Palvelut ovat hyvin organisoituja ja laajasti saatavilla ympäri kaupunkia.			
Asiakastyytyväisyys on hyvällä tasolla.	Palvelut ovat hyvin organisoituja ja saatavilla.	Palvelujen oikea mitoitus suhteessa lasten ja oppilaiden määrään.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatuspäällikkö ja koulutuspäällikkö
	Varmistetaan, että kaikkein pienituloisimmilla kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua kansalaisopiston kursseille.	Haemme aktiivisesti projektirahoituksia toimintaan. Kurssialennukset suunnataan heikoimmassa asemassa oleville.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, kansalaisopiston rehtori
	Koulutus on laadukasta.	Kehitämme kaikkia kouluja muun muassa kouluterveyskyselyn ja Teaviisarin tulosten perusteella.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, koulutuspäällikkö

Henkilöstömme on alansa asiantuntijoita.			
Varmistamme että henkilöstö täyttää kelpoisuusvaatimukset.	Muodollisesti kelpoisen henkilöstön osuus määräaikaisten osalta on vähintään 90 prosenttia.	Hyvän työnantajakuvan antamiseksi tuemme kokonaisvaltaista viihtymistä työssä ja huolehdimme kilpailukyisestä palkkatasosta.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatuspäällikkö ja koulutuspäällikkö
Tuemme henkilöstön osallistumista koulutuksiin.	Koulutussuunnitelma vastaa alan tarpeita.	Henkilöstö osallistuu koulutuksiin suunnitelman mukaisesti.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatuspäällikkö ja koulutuspäällikkö

4. SUJUVA PÄÄTÖKSENTEKO

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualueen avaintavoitteet (lautakuntataso)	Toimintasuunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /-henkilö
Päätösprosessimme on osaavaa, ennakoitavaa, avointa ja kunnioittavaa.			
Päätöksentekomme on osaavaa, sujuvaa, ennakoitavaa, avointa ja läpinäkyvää.	Yhteisen linjan ja yhteisymmärryksen saavuttaminen.	Säännöllinen vuoropuhelu ennen päätöksentekoa.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Tiedotamme ajankohtaisista asioista eri kanavissa. Kuuntelemme kuntalaisten mielipiteitä ja toiveita sekä luomme mahdollisuuksia osallistumiselle.			
Käytämme monipuolisesti sekä perinteisiä tiedotuskanavia että sosiaalista mediaa tavoittaaksemme mahdollisimman suuren vastaanottajajoukon.	Edistämme osallistuvaa toimintakulttuuria.	Vastuualueet hyödyntävät monipuolisesti omia vuorovaikutusta mahdollistavia foorumeja kohderyhmän mukaan. Vuoden 2025 aikana ruokapalvelupäällikkö kuulee oppilaskuntien hallituksia ja lapsiparlamenttia.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Jatkamme osallistuvaa budjetointia.	Hyödynnämme vuoden 2024 kokemuksia osallistuvasta budjetoinnista.	Olemme mukana toteuttamassa osallistuvassa budjetoinnissa voittavaa ideaa toimialamme puitteissa.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Kehitämme keskuskohtaista tiedottamista.	Kehitämme keskuskohtaista tiedottamista resurssien sallimissa puitteissa.	Hyödynnämme viestintäasiantuntijaa sekä erilaisia viestintäkanavia ulkoiseen ajankohtaiseen viestintään.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja

Vaikutusten arviointi on luonteva osa päätösten valmistelua.			
Hyödynnämme vaikutusten arviointipohjia.	Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) on luonteva osa päätösten valmistelua.	Varmistamme, että kaikilla vastuualueilla hyödynnetään lapsivaikutusten (LAVA) arviointia.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Päätöksenteossa huomioimme kestävän kehityksen ja olemme hiilineutraali kaupunki vuonna 2035.			
Otamme kasvihuonekaasupäästönäkökulman huomioon kaikessa merkittävässä päätöksenteossa ja hankinnoissa.	Suosimme hiilineutraaleja ja vähäpäästöisiä ratkaisuja toiminnassamme.	Käytämme sähköautoja siirtymisissä, huomioimme pitkän elinkaaren kalustehankinnoissa ja pyrimme kierrättämään ja korjaamaan vanhaa, siivous- ja ruokapalvelussa huomioimme ympäristöystävällisyyden ja suosimme vähäpäästöisiä vaihtoehtoja.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Noudatamme suunnitelmaa päästöjä vähentävistä toimenpiteistä, täydennämme suunnitelmaa lisätavoitteilla ja laadimme vastaavan suunnitelman investoinneista.	Tulevissa investointihankkeissamme noudatamme kaupungin suunnitelmaa päästöjä vähentävistä toimenpiteistä.	Investointien hanketyöryhmät huomioivat kaupungin tavoitteet päästöjen vähentämiseksi.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Liitymme kunta-alan energiatehokkuussopimukseen.	Vähennämme energiakulutusta.	Kannustamme koko keskuksen henkilöstöä tietoisesti vähentämään energiankulutustaan.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja

Kaksikielisyys on elinvoimaista.			
Annamme palveluita molemmilla kielillä.	Annamme palvelua asiakkaan toivomalla kielellä suomeksi tai ruotsiksi.	Loviisan kansalaisopisto järjestää henkilöstölle kielikursseja.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, kansalaisopiston rehtori
		Tapahtumamme ovat lähtökohtaisesti kaksikielisiä.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen päällikkö

5. ARVOSTETTU HENKILÖSTÖ

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualueen avaintavoitteet (lautakuntataso)	Toimintasuunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /-henkilö
Edistämme henkilöstön hyvinvointia, työssä viihtymistä ja työkykyä kaikessa toiminnassamme.			
Käytämme eri keinoja henkilöstön voimavarojen vahvistamiseksi ja työkuormittavuuden hallitsemiseksi.	Vahvistamme työkyvyn tukitoimia.	Toimimme Loviisan kaupungin aktiivisen tuen mallin mukaisesti. Hyödynnämme muun muassa seuraavia keinoja: työnohjaus, Hyvän mielen työpaikka, Tyhy-aktivaattorit ja Auntie. Tapaamme säännöllisesti työterveyshuollon kanssa seurataksemme henkilöstön hyvinvointia.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Henkilöstömme määrä ja osaaminen on mitoitettu suhteessa tehtäviin. Varaamme riittävästi aikaa esihenkilötehtäviin.			
Henkilöstökyselyn tulosten perusteella vähintään 80 prosenttia työntekijöistä ja esihenkilöistä kokee, että heillä on riittävästi aikaa työtehtävien suorittamiseen.	Vähintään 80 prosenttia työntekijöistä ja esihenkilöistä kokee, että heillä on riittävästi aikaa työtehtävien suorittamiseen.	Henkilöstön työaika seurataan kaikilla tasoilla. Työajan riittämättömyys tunnistetaan ja siihen puututaan.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Henkilöstökyselyn tulosten perusteella vähintään 80 prosenttia kokee, että he voivat käyttää tietojaan ja taitojaan työssään.	Vähintään 80 prosenttia työntekijöistä ja esihenkilöistä kokee, että he voivat käyttää tietojaan ja taitojaan työssään.	Edistämme työntekijöiden itsetuntemusta muun muassa vuorovaikutuksen ja erilaisten itsearviointimenetelmien avulla, koska hyvä itsetuntemus luo pohjan työhyvinvoinnille ja työkyvylle.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja

Jokainen työntekijä tuntee tulevansa kuulluksi ja työtä kehitetään yhdessä henkilöstön kanssa.			
Henkilöstökyselyn tulosten perusteella vähintään 90 prosenttia vastaajista kokee, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa omaan työhönsä.	Liitämme oman osaamisemme muiden osaamiseen ja hyödynnämme muiden asiantuntemusta.	Kevan henkilöstökyselyn tulosten perusteella kehitämme työtä yhdessä henkilöstön kanssa. Edistämme verkostoitumistaitoja.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja
Laadimme työn tavoitteet ja päämäärät yhdessä henkilöstön kanssa ja arvioimme vuosittain työkuviin, työtehtävien ja työprosessien ajantasaisuutta ja toimivuutta.			
Tehtävänkuvat ovat ajan tasalla.	Tehtävänkuvat ovat ajan tasalla ja varaamme aikaa uuden oppimiseen.	Päivitämme tehtävänkuvia osaamisen ja työelämän tarpeiden osalta.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja ja päälliköt
Jokaisen työntekijän kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu tai työyhteisöissä on käyty ryhmäkehityskeskustelut.	Jokaisen työntekijän kanssa on käyty kehityskeskustelu.	Kehityskeskustelut käydään vuosittain.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja ja päälliköt
Tuemme henkilöstöä muuttuvassa maailmassa ja työympäristössä.			
Henkilöstön koulutus on suunnitelmallista ja vastaa tarpeita.	Koulutussuunnitelma vastaa alan tarpeita.	Mahdollistamme edellytyksiltään erilaisten työntekijöiden oppimisen.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja ja päälliköt

Vastuualueen avaintavoitteet, toimintasuunnitelmat sekä tavoitteiden toteutumisen seuranta vuosille 2025–2027

Vastuualueen nimi: Hallinto ja kehittäminen

Vastuuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja

Vastuualueen tehtävät

Vastuualueen tehtävänä on kasvatus- ja sivistyslautakunnan sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan alaisena huolehtia niiden toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä koordinoita asiantuntija- ja kehittämiskeskuksena alaistensa yksiköiden toimintaa. Vastuualue huolehtii kaupungin ruoka- ja siivouspalveluista, sekä vastaa koko kaupungin Lapsiystävällinen kunta –toimintamallin kehittämisestä.

Vastuualueen toiminnan painopisteet ovat

- houkuttelevan työnantajakuvan antaminen
- kustannustehokas ja joustava toiminta
- palvelutarjonnan jatkuva riittävyyden arviointi suhteessa palvelutarpeeseen, väestöllisiin muutoksiin ja ennusteisiin.

Siivous- ja ruokapalvelu on kaupungin omana palveluna tuotettu tukitoimi. Tavoitteena on tuottaa käyttäjille turvallinen toimintaympäristö sekä käyttäjien vaikutusmahdollisuutta huomioiden ekologisesti kestäviä ja kustannustehokkaita siivous- ja ruokapalveluja.

Toimintaympäristön muutokset suunnittelukaudella ja käynnissä olevat hankkeet

Osaavaa henkilöstöä tarvitaan kaikkiin varhaiskasvatukseen, koulujen, vapaa-aikatoimen ja virastojen yksiköihin. Siivous- ja ruokapalvelut tarjoavat kohteissa työharjoittelu- ja työssäoppimispaikkoja sekä mahdollisuuden oppisopimuskoulutukseen.

Riskiarvio

Palveluiden jatkuvana haasteena on saada ammattitaitoista henkilöstöä. Voimavarojen (henkilöstö ja talous) riittämättömyys vaikeuttaa laki- ja toimintaympäristön muutosten aiheuttamiin haasteisiin vastaamista.

Toimintaa varten käytettävissä olevat ulkoiset määrärahat

Hallinto ja kehittäminen

Vastualueen tuloarvio ja määrärahat (ohjeellinen)

	TILINPÄÄTÖS 2023	TALOUSARVIO 2024 muutoksineen	TALOUSARVIO 2025
Toimintatuotot	5 479	1 700	3 100
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut	-3 456 003	-3 685 255	-3 775 756
Toimintakate ulkoinen	-3 450 524	-3 683 555	-3 772 656
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	-151 425	-151 602	-137 383
<i>Sisäiset erät, netto</i>	3 467 646	3 532 365	
<i>Laskennalliset erät, netto</i>	60 082	74 505	

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025
Nettomenot, euroa/asukas, hallinto	21,3 ulk.	22,7 ulk.	23,9 ulk.

Vastuualueen avaintavoitteet, toimintasuunnitelmat sekä tavoitteiden toteutumisen seuranta vuosille 2025–2027

Vastuualueen nimi: Varhaiskasvatus

Vastuuhenkilö: varhaiskasvatuspäällikkö

Vastuualueen tehtävät

Varhaiskasvatuksen tehtävä on antaa lapselle suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa kokonaisuutena, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Pedagogisina painopisteinä kaikissa päiväkodeissa ovat toiminnallinen oppiminen sekä lasten liikkumisen ja fyysisen aktiivisuuden edistäminen. Erityisvarhaiskasvatus järjestetään osana lapsen normaalia varhaiskasvatusta.

Vastuualueen toiminnan painopisteet

- Tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista
- Edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta
- Ehkäistä syrjäytymistä
- Tukea huoltajia kasvatustyössä ja mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun

Toimintaympäristön muutokset suunnittelukaudella ja käynnissä olevat hankkeet

Varhaiskasvatuslain (540/2018) 37. §:n mukaan 1.1.2030 alkaen päiväkodissa kasvatusta, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta 35 §:ssä tarkoitetusta henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus. Loviisassa yksi kolmasosa päiväkotien kasvatushenkilöstöstä on varhaiskasvatuksen opettajia. Jotta Loviisan varhaiskasvatuksessa varmistetaan lakisääteinen henkilöstörakenne 2030 vuoden alusta alkaen, on tulevat rekrytoinnit suunniteltava tarkasti.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen Karvin ylläpitämä, varhaiskasvatuksen laadun- arviointijärjestelmää **Valssi**, otetaan käyttöön. Valssi nivotaan osaksi varhaiskasvatuksen laadunhallintaa, johtamista ja päiväkotien arkea.

Valtion erityisavustuksien avulla panostetaan edelleen toiminnan kehittämiseen. Avustuksia käytetään muun muassa tuen järjestämiseen.

Villekulla daghem ja Rauhalan päiväkotit yhdistetään uuteen päiväkotiin.

Käynnissä olevat hankkeet

- Keskustan uusi päiväkotit – tavoiteaikataulun mukaan päiväkotit otetaan käyttöön syyskuussa 2025.
- Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin vuosille 2024–2027
- Isnäsin koulukeskus. Väistötiloissa oleva päiväkotit on osa Isnäsin koulukeskusta, johon kuuluu myös Isnäsin koulu ja Isnäs skola. Hyväksytyn hankesuunnitelman mukaan

Isnäsin päiväkoti siirtyy ns. Heikius - paviljonkiin kun suomenkielinen ja ruotsinkielinen koulu yhdistyvät puukouluun.

- SKAPA-hanke jatkuu myös 2025. Hankkeen tavoitteena on nostaa taidekasvatuksen osuutta varhaiskasvatuksessa, lisäämällä eri taideaineiden tarjontaa ja luoda enemmän mahdollisuuksia poikkitaiteellisen yhteistyön avulla. Varhaiskasvatuksessa tapahtuva toiminta on oltava asiakkaille maksuton. Jatkumon varmistamiseksi varhaiskasvatuksen talousarvioesitykseen on, kuten vuonna 2024, varattu 30 000 euron määräraha taidekasvatukseen.
- Hankeavustukset digitaalisten oppimisympäristöjen edistämiseen varhaiskasvatuksessa 2024. Opetushallitus myönsi VakaDigi Loviisa -hankkeelle 85 000 euroa ajalle 1.8.2024–31.12.2026. Hankkeen tavoitteena on luoda valmiuksia digitaalisen osaamisen hyödyntämiseksi toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa pedagogisesti perustellusti vahvistamalla henkilöstön osaamista.

Riskiarvio

- Varhaiskasvatustilain 36. § tuli voimaan 4.6.2021. Sen mukaan päiväkodin henkilöstön mitoitukselta ei ole sallittua poiketa mistään henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. Sijaistarpeista johtuvien kustannusten nousu on hyvin todennäköistä.
- Henkilöstön riittävyyden haasteet ovat jatkuvia ja pitkäaikaisia.
- Lapsimäärien kehitystä ei aina kyetä ennakoimaan tarkasti. Muuttuvat lapsimäärät aiheuttavat haasteita palvelujen järjestämisen kannalta. Suurin haaste on, että kaupunki kasvaa ja supistuu epätasaisesti. Tämän hetken näkymät kertovat kuitenkin lapsimäärien olevan laskusuunnassa, joten palveluverkon tarkastelu voi tulla ajankohtaiseksi muutaman vuoden sisään.

Toimintaa varten käytettävissä olevat ulkoiset määrärahat

Varhaiskasvatus

Vastualueen tuloarvio ja määrärahat (ohjeellinen)

	TILINPÄÄTÖS 2023	TALOUSARVIO 2024 muutoksineen	TALOUSARVIO 2025
Toimintatuotot	976 611	544 800	601 900
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut	-6 542 723	-6 843 314	-6 937 234
Toimintakate ulkoinen	-5 566 112	-6 288 514	-6 335 334
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	-957	-4 291	-2 813
<i>Sisäiset erät, netto</i>	-2 136 752	-2 238 029	
<i>Laskennalliset erät, netto</i>	-589 833	-587 369	

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025
0–6-vuotiaiden määrä	590	650	680
Varhaiskasvatuksen piirissä			
Lapsia	510	570	600
euroa/lapsi, netto	9 064 ulk.	8 898 ulk.	8 618 ulk.
Ryhmäperhepäivähoidossa			
Lapsia	12	12	12
euroa/lapsi, netto	10 334 ulk.	11 186 ulk.	13 238 ulk.
Yhteensä varhaiskasvatuksessa			
Tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevia lapsia	109	100	110
Vuorohoidossa olevia lapsia	28	25	20
Kotihoidon tuki			
Lakisääteinen, lapsia	82	80	70
Yksityisen hoidon tuet			
Lakisääteinen, lapsia	8	7	7
Kuntalisä, lapsia			
Avoin varhaiskasvatus			
Treffiksessä perheitä/vuosi	158	200	170

Vastuualueen avaintavoitteet, toimintasuunnitelmat sekä tavoitteiden toteutumisen seuranta vuosille 2025–2027

Vastuualueen nimi: Koulutus

Vastuuhenkilö: koulutuspäällikkö

Vastuualueen tehtävät

Esi- ja perusopetus

Perusopetus antaa oppilaille valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Koulutuksen lakisääteisiin tehtäviin kuuluu esi- ja perusopetus. Tämän lisäksi koulutuspalvelut järjestävät perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä kerhotoimintaa. Tavoitteena on tarjota tasokkaita koulutuspalveluja lähellä kuntalaista. Tämä tapahtuu panostamalla hyvään johtajuuteen sekä ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan. Toiminta on oppilaskeskeistä ja rakentuu yhteiselle vuoropuhelulle.

Oppilaille mahdollistetaan myönteisiä oppimiskokemuksia, jotka kannustavat elinikäiseen oppimiseen. Lisäksi oppilaita opetetaan arvioimaan ja pohtimaan asioita kriittisesti sekä uudistamaan ajattelu- ja toimintatapojaan. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan mielipiteitään sekä osallistumaan päätöksentekoon.

Toimintaa kehitetään aktiivisesti muun muassa luomalla ja ylläpitämällä yhteistyöverkostoja sekä kehittämällä opettajien ja oppilaiden tieto- ja viestintätekniikkataitoja (TVT) ja joustavia opetusmenetelmiä. Lisäksi opetuksessa kannustetaan yrittelijäisyyteen.

Oppilaat saavat tarpeellisen tuen oppimiseen ja kasvuun. Tämä tarkoittaa myös nopeaa ja järjestelmällistä epäkohtiin puuttumista. Koulu tekee yhteistyötä myös koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Perusopetukseen valmistava opetus

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on oppilaan kielitaidon kehittäminen sekä valmiuksien antaminen esi- tai perusopetusta varten.

Lukiokoulutus

Lukiot antavat opiskelijoille laadukasta ja ajanmukaista opetusta, joka mahdollistaa hyvät jatko-opintomahdollisuudet. Vastuualueen tavoitteena on laadukkaan lukiokoulutuksen turvaaminen Loviisassa molemmille kieliryhmille. Lukioiden yhteisöllistä toimintakulttuuria kehitetään. Näkyvyyttä ja vetovoimaisuutta parannetaan. Opiskelijoille tarjotaan entistä kattavampaa ja pitkäkestoisempaa opinto-ohjausta sekä erityistä tukea sitä tarvitseville. Yhteydet ympäröivään maailmaan, etenkin korkeakoulu-, kansainvälisyys- sekä työelämä- ja yrittäjyisyhteistyö, painottuvat lukioiden toiminnassa.

Vastuualueen toiminnan painopisteet

- Lapsen ja nuoren kasvua, oppimista ja hyvinvointia tuetaan varhaisen puuttumisen sekä riittävien yksilöllisten ja ennaltaehkäisevien tukitoimien ja toimintamallien avulla yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Toiminta perustuu Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin arvoihin ja periaatteisiin.
- Opetus on kielitietoista, monipaikkaista ympäröivää yhteiskuntaa ja digitaalisia oppimisympäristöjä hyödyntävä.
- Koulutuksen henkilökunnan hyvinvointiin ja esimiestyöhön panostetaan.

Toimintaympäristön muutokset suunnittelukaudella ja käynnissä olevat hankkeet

Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa kehitetään.

Esi- ja perusopetus

- Oppilaiden hyvinvointiin ja oppimisen tukeen panostetaan huomioiden tukeen liittyvät lakimuutokset.
- Suomen malli -hankkeen mukaisesti tuetaan lasten ja nuorten tasapuolista mahdollisuutta harrastaa mielekkäällä tavalla äidinkielestä tai asuinpaikasta riippumatta.
- Kansainvälisyystyö jatkuu.
- Digipolkua jalkautetaan koulun tasolla.
- Kahdella kielellä toteutettavaa opetusta kehitetään yhteistyössä maan johtavien alan tutkijoiden kanssa ja jalkautetaan kouluihin.
- Suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetusta ja valmistavan opetuksen oppilaiden integraatiota perusopetukseen kehitetään edelleen.

Lukiokoulutus

- Lukiokoulutuksessa jatketaan liikuntapainotteista toimintaa, lisätään yhteistyötä yritysten sekä kolmannen sektorin kanssa ja kannustetaan yritteliäisyyteen.
- Lukioiden vetovoimaisuutta vahvistetaan ylläpitämällä laadukasta opetusta sekä suomen- että ruotsinkielisenä palveluna.
- Mahdollistetaan monialaisen ja moniammatillisen yhteistyön avulla hyvät jatko-opintomahdollisuudet.
- Lukiolaisten hyvinvointiin ja opiskelun tukeen panostetaan.
- Lukioiden yhteistyö lähilukioiden kanssa jatkuu.
- Kansainvälisyystyö jatkuu.

Kielitietoisuuden opetuksen työtapoja vakiinnutetaan. Yhteistyö kirjastojen kanssa jatkuu.

Koulutuksen vastuualueella on käynnissä useita valtion erityisavustuksella rahoitettua hanketta.

Riskiarvio

- Julkisen liikenteen riittämättömyys vaikuttaa oppivelvollisen koulutukseen hakeutumiseen ja koulutukseen sitoutumiseen.
- Mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet ja nuorten syrjäytymisriski on kohonnut.
- Tarve koulunkäynnin tukipalveluihin on lisääntynyt.
- Opiskeluhoitopalveluiden ja vammaispalveluiden tarve on lisääntynyt. Hyvinvointialueen palvelutarjonnan saavutettavuus, henkilöstön vaihtuvuus, työnjako ja taloudelliset vastuut ovat epäselviä ja lisäävät kuormittavuutta. Hoitoon pääsy on haastavaa ja tiedonsiirto hyvinvointialueen ja kaupungin välillä on epäselvää.
- Erityistä tukea, vaativaa erityistä tukea ja vieraskielisiä palveluja tarvitsevien oppilaiden määrä on lisääntynyt muuttoliikkeen myötä.
- Koulutuksen vastuualueen esimiesten (koulutuspäällikkö ja rehtorit) työtaakka ja kuormitus ovat lisääntyneet huomattavasti.
- Lukion opiskelijamäärä on vaikeasti ennakoitavissa. Tällä on vaikutusta opetusryhmien määrään ja tuntikehystarpeeseen.
- Maailman taloustilanne vaikuttaa merkittävästi palvelujen kustannuksiin.
- Liikuntahallin kunto luo haasteita opetukselle ja aiheuttaa terveyshaittaa niin oppilaille ja opiskelijoille kuin opetushenkilökunnallekin.
- Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilasmäärää ei voi ennakoida. Muutokset tapahtuvat nopeasti.

- Tietoverkkojen toimivuus koulurakennuksissa on liian heikko ja epäluotettava.
- Koulurakennusten sisäilma aiheuttaa huolta ja rakennusten kunnossapidon vastuut ovat epäselviä.

Toimintaa varten käytettävissä olevat ulkoiset määrärahat

Koulutus

Vastuualueen tuloarvio ja määrärahat (ohjeellinen)

	TILINPÄÄTÖS 2023	TALOUSARVIO 2024 muutoksineen	TALOUSARVIO 2025
Toimintatuotot	2 933 544	1 934 304	1 812 321
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut	-18 047 067	-19 555 398	-20 098 658
Toimintakate ulkoinen	-15 113 523	-17 621 094	-18 286 337
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	-9 600	-8 800	-6 667
<i>Sisäiset erät, netto</i>	-8 215 075	-8 392 877	
<i>Laskennalliset erät, netto</i>	-1 482 785	-1 521 784	

Peruskoulujen yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025
Määrä			
Kouluja	12	12	12
Esikoulu integroitu/oppilaita	3/14	2/14	5/15
Esikouluryhmät/oppilaita	9/107	10/120	11/100
Perusopetuksen ryhmiä/oppilaita	103/1 388	102/1 394	102/1 353
Valmistavan opetuksen oppilaat (31.12.2022)	5/49	5/51	2/13
Erityisen tuen piiriin siirrettyjä, %	13 %	12,6 %	13,2 %
Talous			
Esikoulukustannukset/oppilas, netto, euroa	6 710 ulk.	7 074 ulk.	7 787 ulk.
Esikoulun kuljetuskustannukset / oppilas, netto, euroa	881	831	997
Perusopetuksen kustannukset / oppilas, netto, euroa	9 694 ulk.	10 317 ulk.	11 493 ulk.
Perusopetuksen kuljetuskustannukset /oppilas, netto, euroa	1 039	1 088	1 156

Lukioiden yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025
Opiskelijoita	180	190	202
Opetustunteja	450	450	465
Netto, euroa/opiskelija	8 307 ulk.	9 293 ulk.	9 165 ulk.

Vastuualueen avaintavoitteet, toimintasuunnitelmat sekä tavoitteiden toteutumisen seuranta vuosille 2025–2027

Vastuualueen nimi: Vapaa sivistystyö

Vastuuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja ja rehtori

Vastuualueen tehtävät

Loviisan kaksikielinen kansalaisopisto tarjoaa vapaasta sivistystyöstä sekä taiteen perusopetuksesta säädettyjen lakien mukaista opetusta kolmessa kunnassa: Loviisassa, Lapinjärvellä ja Pyhtäällä. Elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti kurssitarjonta suunnataan kaikenikäisille opiskelijoille ja monenlaisille kohderyhmille.

Vastuualueen toiminnan painopisteet

Opisto tarjoaa monipuoliset opiskelumahdollisuudet Loviisan, Lapinjärven ja Pyhtään alueilla molemmilla kielillä. Kurssiohjelman suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota alueellisen ja kielellisen tasa-arvon toteutumiseen kurssitarjonnassa. Kansalaisopistossa opiskelu lisää hyvinvointia ja elämänhallintaa. Opetustarjonnassa pyritään tavoittamaan erityisesti ne ryhmät, jotka ovat syrjäytymisvaarassa.

Toimintaympäristön muutokset suunnittelukaudella ja käynnissä olevat hankkeet

- Loviisan kansalaisopiston opiskelijamäärät ovat kasvusuunnassa ja lähestyvät pandemiaa edeltänyttä tasoa.
- Kansalaisopiston kaksikielinen opetussuunnitelma on julkaistu ePerusteissa. Kansalaisopiston kurssitarjonnassa on mukana osaamisperusteisia kurseja eli opintopistekurseja, joiden suoritukset viedään kansalliseen Koski-opintorekisteriin. Osaamisperusteisuus haltuun –hanke päättyy.
- Kansalaisopistolle on myönnetty valtionavustuksena opintoseteliavustus kurssimaksujen alentamiseen tai poistamiseen pienituloisilta eläkeläisiltä, oppimisvaikeuksia kokevilta ja maahanmuuttajilta.
- Valkon kansalaisopiston ja Lovisa medborgarinstitutin yhdistymisestä tulee kuluneeksi viisi vuotta. Sitä juhlistetaan järjestämällä kaikille avoin kevätjuhla.
- Skapa-setelin saaneet lapset voivat opiskella kansalaisopiston lasten taidekursseilla. Skapa-projektin tarkoituksena on mahdollistaa taideharrastus mahdollisimman monelle lapselle.
- Kansalaisopiston hallintorakennuksen (MI-talo) esteettömyyttä selvitetään, (ulkorappusten ja kuistin remontointi).

Henkilöstökulut kasvavat vuoden 2025 osalta. Syynä ovat kunta-alan yleiset palkan- korotukset. Työsuhteisia tuntiopettajia on lukuvuonna 2024-2025 yhteensä 106 opettajaa. Laskuttavia opettajia on 15 opettajaa. Ostopalveluna toimivien määräaikaisten opettajien kuluerä kansalaisopistolle näkyy palvelujen ostoissa.

Opetustiloja on yhteensä 63 tilaa. Eri tiloissa tulee olla tarvittavat opetusmateriaalit ja -välineet. Opiskelijoiden tulee olla samanarvoisessa tilanteessa riippumatta siitä, järjestetäänkö kurssi Loviisan keskustassa vai kauempana. Opiston toiminta-alue on maantieteellisesti laaja. Kurssikohtaisia materiaalmaksuja nostetaan vuonna 2025, koska muun muassa matkakulujen, aineiden ja tarvikkeiden osuus on kohonnut.

Monikulttuurisuus näkyy kansalaisopiston toiminnassa. Kurssitarjonnassa on kotoutumista tukevia kursseja. Kansalaisopiston opistos sihteeri hoitaa opistossa tapahtuvien työtehtäviensä lisäksi myös Loviisan kaupungin kesätyöntekijöiden rekrytoinnin.

Riskiarvio

Vuokrankorotuksia yksityisiltä vuokranantajilta on odotettavissa. Kansalaisopisto on nostanut kurssimaksujaan ja uusi kurssimaksujen korotus joudutaan tekemään syyslukukauden aluksi vuonna 2025. Kuntalaisia muistutetaan opintoteliavustuksesta, jonka turvin voi opiskella yhden kurssin ilmaiseksi, jos on oikeutettu avustukseen. Kurssimaksujen korotuksen ei toivota vaikuttavan kursseille ilmoittautuneiden määrään.

Toimintaa varten käytettävissä olevat ulkoiset määrärahat

Vapaa sivistystyö

Vastuualueen tuloarvio ja määrärahat (ohjeellinen)

	TILINPÄÄTÖS 2023	TALOUSARVIO 2024 muutoksineen	TALOUSARVIO 2025
Toimintatuotot	240 268	182 000	210 000
Valmistus omaan käyttöön			
Toimintakulut	-979 414	-983 981	-1 093 801
Toimintakate ulkoinen	-739 146	-801 981	-883 801
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>			
<i>Sisäiset erät, netto</i>	-127 138	-140 926	
<i>Laskennalliset erät, netto</i>	-86 994	-82 991	

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Talousarvio 2025
Opiskelijoita	4 933	4 700	4 700
Opetustunteja	10 607	11 500	11 365
Nettokustannukset, euroa/opiskelija	150 ulk.	171 ulk.	188 ulk.
Nettokustannukset, euroa/opetustunti	70 ulk.	69,7 ulk.	77,8 ulk.